

„Немогућност Хегеловог система за нас

није доказ његових интелектуалних ограничења, његових незграпних метода

и теолошке надградње;

напротив, то је пресуда нама и историјском тренутку у којем живимо

и у којем такво виђење тоталности ствари није више могуће“ (Џејмсон, Ф.,
Марксизам и форма, стр. 62).

Упркос уверењу да је Хегелова филозофија одавно постала анахроном, односно, да је у потпуној несагласности са владајућим филозофским сензибилитетима, уочљив је несумњив утицај који она врши управо у сфери даљег естетичког развоја (Перовић, М. А., *Пет студија о Хегелу*, стр. 7). Будући да би испитивање сваког од тих утицаја изискивало посебну тему, задржаћемо се на издвајању неколико значајних, без намере да се тиме укаже да су они и једини, или чак најзначајнији. Једини критеријум за одабир примера које ћемо изложити јесте њихова директна веза са тематиком целокупног истраживања.

Маркузе увиђа Хегелово достигнуће у погледу одређења да се истинска независност састоји *само у јединству и у међусобном прожимању* појединачног и општег: општост добија своју конкретну егзистенцију преко појединачног, док субјективност појединачног и посебног добијају *најистинскију форму своје стварности* (Marcuse, Н., *Ум и револуција*, стр. 40.) управо кроз оно опште. Са друге стране, Адорно управо на темељима Хегеловог учења закључује да *једина дела која данас вреде, то су она која више нису дела* (Адорно, Т. *Филозофија нове музике*, Нолит, Београд, 1968., стр. 58), односно да нису уметничка дела та која се мењају, него свет који је у дијалогу са њима, те да у том дијалогу уметничка дела *исијававју увек нове слојеве* (Адорно, Т. *Естетичка теорија*, Нолит, Београд, 1979., стр. 31.).

Када је реч о савременим интерпретацијама Хегелове естетике, Вилијем даје интересантан приказ њихових основних *типова*: она се или историцистички парафразира, или деструктивно напушта, или се спољашњим путем бирају појединачне